

Folketingets Finansudvalg
Christiansborg

Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 256 af 19. april 2016 stillet efter ønske fra Josephine Fock (ALT)

Spørgsmål 256

Hvad vil et fald i den gennemsnitlige ugentlige arbejdstid på en time betyde for beskæftigelsen (i 1.000 personer og andel af arbejdsstyrken) på 1-årig, 5-årig og 10-årig basis, ifølge ADAM-modellen?

Svar

I Svar på Finansudvalgets spørgsmål nr. 235 (Alm. del) af 13. april 2016 er givet en detaljeret redegørelse for de varige effekter ved en reduktion af normalarbejdsugens længde fra 37 timer til 30 timer. De langsigtede virkninger i svaret er beregnet på ADAM-modellen. I svaret vurderes en nedsættelse af den gennemsnitlige arbejdstid for de beskæftigede at reducere det samlede arbejdsudbud målt i timer, årslønnen for de beskæftigede og indkomstoverførslerne og velstanden målt som BNP pr. indbygger. Nedsættelse af den ugentlige arbejdstid fra 37 timer til 30 timer vurderes desuden at svække de offentlige finanser med 84 mia. kr. varigt (i fravær af de nødvendige modgående initiativer).

Nedenfor er der foretaget en beregning på ADAM-modellen, som illustrerer tilpasningen af økonomien på kort sigt til en lavere arbejdstid, hvor den normale ugentlige arbejdstid for beskæftigede nedsættes med 1 time pr. arbejdsuge i 2016. Beregningen er forbundet med betydelig usikkerhed og afhænger blandt andet af de gjorte forudsætninger.

Den langsigtede virkning af at nedsætte den ugentlige arbejdstid 1 time i nedenstående tager udgangspunkt i det tidligere svar og vurderes uden en modgående finanspolitisk stramning at svække de offentlige finanser med ca. 12 mia. kr. varigt (svarende til en 1/7 af ovenstående virkning).

I beregningen er det i overensstemmelse med de finanspolitiske mål lagt til grund, at nedsættelsen af arbejdstiden skal være finansieret, således at den strukturelle saldo er uændret. I beregningerne er det derfor antaget, at det offentlige forbrug skal reduceres permanent svarende til 12 mia. kr., opgjort i 2016-niveau, for at holde den strukturelle offentlige saldo uændret.

Nedsættelsen af den ugentlige arbejdstid med 1 time svarer til, at de beskæftigede i gennemsnit arbejder ca. 2,7 pct. færre timer i 2016, og at deres årsløn reduceres tilsvarende. Et fald i den aftalte arbejdstid i ADAM-beregningen medfører et tilsvarende fald i den gennemsnitlige arbejdstid på 2,7 pct., hvilket i 2016 svarer til en permanent svækkelse af arbejdsudbuddet på omkring 74.000 fuldtidspersoner.

Ved en nedsættelse af arbejdstiden vil beskæftigelsen i ADAM-modellen indledningsvist stige. Det skyldes, at virksomhederne i ADAM-modellen på helt kort sigt i betydeligt omfang fastholder deres efterspørgsel efter arbejdskraft i timer.

Dermed øges beskæftigelsen i hoveder i det første år med 37.000 personer og bruttoledigheden falder med 30.000 personer. Beregningen på ADAM-modellen vurderes imidlertid i praksis at overvurdere beskæftigelseseffekten på kort sigt. Det skyldes, at modellen ikke tager højde for, om de lediges kvalifikationer på kort sigt matcher kvalifikationer hos de eksisterende medarbejdere, som nu reducerer deres arbejdstid. Samtidig er ledigheden aktuelt lav – den laveste i tre årtier bortset fra 2 år, 2007 og 2008, hvor arbejdsmarkedet var kraftigt overophedet. Det betyder, at den øgede efterspørgsel efter flere ansatte ikke nødvendigvis kan imødekommes, og at virksomhederne derfor må nedsætte deres produktion udover det, som fremgår af nedenstående beregninger.

Tabel 1

Virkning i ADAM-model af en reduktion den gennemsnitlige arbejdstid svarende til 1 time pr. uge med uændret strukturel offentlig saldo

	År 1	År 5	År 10
Ændring i forhold til grundforløb			
Gennemsnitlig arbejdstid (pct.)	-2,7	-2,7	-2,7
Beskæftigelse (1.000 personer)	37	14	-1
Beskæftigelse (pct. af arbejdsstyrke)	0,8	0,3	-0,0
Samlet præsterede timer (pct.)	-1,3	-2,2	-2,7
Bruttoledighed (1.000 personer)	-30	-10	1
BNP (pct.)	-1,6	-2,2	-2,5
Offentlige finanser			
Strukturel saldo før nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	-0,6	-0,6	-0,6
Strukturel saldo efter nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	0,0	0,0	0,0
Faktisk saldo efter nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	0,3	0,1	-0,2

Anm. Tilpasningstiden i ADAM er nedsat ved at eksportpriselasticiteter på kort og langt sigt er opskaleret med 2,5, jf. *Finansregørelse 2014, kapitel 5*.

Kilde: Egne beregninger på ADAM-modellen.

Derefter vil beskæftigelseseffekten aftage og efter 7-8 år er beskæftigelsen stort set uændret i beregningen. Tilpasningen skyldes dels at virksomhederne reducerer deres investeringer for at tilpasse deres kapitalapparat (dvs. maskiner og bygnin-

ger) til det permanent lavere arbejdsudbud målt i timer. Samtidig indebærer den lavere bruttoledighed en højere lønstigningstakt. Det svækker virksomhedernes konkurrenceevne og reducerer dermed eksporten.

Efter 10 år er den lavere arbejdstid stort set slået fuldt igennem på økonomien i form af lavere BNP, som reduceres med 2,5 pct. – svarende til omkring 50 mia. kr.

Den strukturelle saldo er som nævnt uændret, idet svækkelsen af de offentlige finanser som følge af lavere arbejdsudbud modgås af en nedsættelse af det offentlige forbrug. I beregningen er der samtidig taget højde for, at satserne for overførselsindkomsterne reduceres med 2,7 pct. gennem lavere satsreguleringsprocent.

Samlet set indebærer lavere arbejdstid allerede efter en årrække, at velstanden pr. indbygger falder. Det gælder både for de beskæftigede, som arbejder mindre, men også for personer på overførselsindkomst. Desuden vil det mindre arbejdsudbud, som følge af den lavere arbejdstid, reducere råderummet i finanspolitikken til for eksempel offentlig service inden for sundhed, uddannelse mv.

I forhold til ovenstående beregninger skal det bemærkes, at ADAM-modellen generelt er mindre velegnet til analyser af strukturpolitiske tiltag, herunder tiltag der påvirker arbejdsudbuddet. I *Finansredegørelse 2014, kapitel 5*, er foretaget en detaljeret analyse af arbejdsmarkedets tilpasning til reformer, der vedrører ændringer i arbejdsudbuddet. Tilpasningstiden ved ændringer af arbejdsudbuddet er således forholdsvis lang i ADAM, mens fx erfaringerne med de reformer, der siden 1990'erne er gennemført på det danske arbejdsmarked viser, at beskæftigelsen tilpasser sig relativt hurtigt dvs. efter omtrent 4-5 år.

Ovenstående beregninger på ADAM-modellen af en arbejdstidsnedsættelse er derfor på en række punkter justeret for bedre at kunne beskrive den faktiske tilpasningstid i dansk økonomi.

For det *første* er priselasticiteterne i udenrigshandlen forhøjet, hvilket der er stærke teoretiske og empiriske argumenter for i forbindelse med strukturelle ændringer i økonomien, jf. *Finansredegørelse 2014, appendiks 5C*, og *Svar på Finansudvalgets spørgsmål 456-459, 2016*. I bilag 1 er vist en tilsvarende beregning uden forhøjede priselasticiteter i udenrigshandelen.

For det *andet* er det forudsat, at nedsættelsen af arbejdstiden af virksomhederne straks vil blive erkendt som en permanent reduktion af timebeskæftigelsen. Det er derfor antaget, at virksomhederne med det samme opdaterer deres ønskede kapitalapparat svarende til ADAMs langsigsrelation. Det svarer til, at virksomhederne fastholder deres ønskede kapitalintensitet, dvs. forholdet mellem kapital og timebeskæftigelse, uændret på sigt. Finansministeriets antagelse afspejler, at modelbrugen skal tage højde for, at der ikke automatisk er indbygget fremadskuenhed i

ADAM-modellen, og at det derfor skal lægges eksogent ind i modellen, at der er tale om et permanent stød til økonomien.

Der er ikke indregnet en mulig effekt af kortere arbejdstid på timeproduktiviteten på grund af fx mindre træthed eller kortere pauser. Det skal ses i lyset af, at normalarbejdstiden i forvejen er reduceret over de seneste årtier til ofte 37 timer om ugen, og at der ikke er konkret grundlag for at vurdere om en yderligere forkortelse fra 37 til 36 timer vil have sådanne effekter.

Med venlig hilsen

Claus Hjort Frederiksen
Finansminister

Bilag 1: Beregning uden forhøjede priselasticiteter i udenrigshandelen**Tabel 2**

Virkning i ADAM-model af en reduktion den gennemsnitlige arbejdstid svarende til 1 time pr. uge med uændret strukturel offentlig saldo

	År 1	År 5	År 10
Ændring i forhold til grundforløb			
Gennemsnitlig arbejdstid (pct.)	-2,7	-2,7	-2,7
Beskæftigelse (1.000 personer)	37	20	11
Beskæftigelse (pct. af arbejdsstyrke)	0,8	0,4	0,2
Samlet præsterede timer (pct.)	-1,3	-2,0	-2,3
Bruttoledighed (1.000 personer)	-30	-14	-8
BNP (pct.)	-1,6	-2,0	-2,0
Offentlige finanser			
Strukturel saldo før nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	-0,6	-0,6	-0,6
Strukturel saldo efter nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	0,0	0,0	0,0
Faktisk saldo efter nedsættelse af offentligt forbrug (pct. af BNP)	0,3	0,2	0,1

Kilde: Egne beregninger på ADAM-modellen.